5252.

Сніп

1934

Виходить що-тижня у неділю в ранці у Харькові.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік **3** руб., на пів-року **1** руб. **75** коп., на 3 місяці **1** руб., окреме число—**5** коп. За-кордон—**4** руб., 1/2 року—**2** руб.

Річні передплатники одержать безплатний додаток.
Адреса Редакції: КОНТОРСЬКА, 21.
Телефон редакції—839.

В справах редакції можна бачити від 3 до 5 годин вечора по понеділках, середах та пятницях.

Авторі рукописів повинні подавати своє прізвище й адресу. Редакція може скорочувати і зміняти статті; більші статті, до друку не ухвалені, переховуються в редакції 3 місяці й висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, уважаються безплатними.

З ПРИВОДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакция не листується.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОГОЛОШЕНЬ:

За рядок петіту попереду тексту, або за його місце платиться по 30 к. і по умові.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 к. і по умові, за другий—10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 к. за раз, при умові друкування не меньше 3-х разів.

№ 10. 4 (17) Березоля. 1912 рік.

Жертвуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Київі.

Жертви по всій Росії дозволено збірати Полтавській Губернській Земській Управі та Київській Городській Управі.

ЗМІСТ: Льондон; Д-р І. Франко—Азбучна молитва св. Константина Солунського; Дагеротип; З нашого життя; Опудало (вірш); Сучасна казка; Святкування пам'яти Шевченка в Москві; З життя Слобідської України; Виставa жіночих виробів в Чернівцях.

1-го січня 1912 року почала виходити

ЄДИНА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ НА СЛОБІДСЬКІЙ УКРАЇНІ

„СНІП".

яка містить в собі статті в справах політичних та громадських; огляди критичні; з поля літератури та мистецтва; фельєтони, оповідання, вірші; галерею сучасних діячів; хроніку подій, дописи, ілюстрації то-що.

Виходить раз на тиждень. Умови передплати: на рік 3 руб., пів року 1 руб. 75 коп., 3 місяці 1 руб., окреме число 5 коп. За кордон на рік 4 руб., пів-року 2 руб.

Річні передплатники одержать безплатний додаток.

Адреса: ХАРЬКІВ, Конторська, 21, тел. 839.

На таких же умовах можно передплачувати (й купувати окремі числа): у **Харькові**—Українська книгарня, Рибна, 25; у **Київі**—Українська книгарня. Безаківська, 8; книгарня „Літер. Наук. Вістника", В. Володимирська 28; книгарня „Час" Театральна площ.; у **Полтаві**—книгарня Маркевича, Бульвар Котляревського; у **Ромнах**—кн. Габинського, Полтавська вул.; у **Катеринославі**—книгарня Лозинської, Проспект, а також у кіосках 1) проти будинку Хрєнникова й 2) проти крамниці А. І. Ефанова; у **Херсоні**—кіоск „Початок„ Рішельевська вул., в **Одесі**—крамниця „Діло", Конна 11.

ХАРЬКІВ. УКРАЇНСЬКА ТРУППА **СУХОДОЛЬСЬКОГО.** ТЕАТР ГРІККЕ.

ВИСТАВИ ЩО-ДНЯ.

Репертуар складається з відомих українських п'єс. Трупа складається з 90 чоловік, хор 45 чол. Початок вистав з 8 1/2 год. вечора. Каса одчинена з 10 г. ранку до кінця вистави.

С. Подолянин.

Льондон 27 Лютого. [1])

Може ще ніколи за останні літа, а оскільки наш національний рух власне в них розвинувся в поважне політичне явище,—то може ще ніколи в усій нашій новітній історії, ми не переживали міждержавної европейскої ситуації, яка б так дуже сприяла піднесенню української справи, мало що не на ступінь справи міжнародньої, як сприяє їй власне нинішня хвилина в Европі. Повітрє політичне перейняте лихоманкою наступаючої великої війни. Всі сили ґрупуються чи на один, чи на другий бік; досконала вага того чи иншого з противників або партнерів, випробовується немилосердно шляхом невтомної і всебічної аналїзи. В чому полягає міць партнера? у чому його кволість? на які руйнуючі процеси у тїлї ворога треба звернути увагу, і їх попертя, щоб зменшити шанси його в грядущім конфлїктї?... Ось питаня що примарами стоять по европейських заграничних міністерствах. Не про саму справу озброєння, зброї в вузькому змислї слова, піклується европейська дипльоматія, а—все, що так чи инакше може змінити чи ослабити ворога чи партнера все, що може мати хоч сякий такий наслїдок в великій війнї,– все те береться під найблизшу розвагу, розглядається крізь сильне побільшаюче скло.

Аналїзувати тут одначе европейську ситуацию в її цїлости ми не маємо місця, і які-б перспективи не розкривала вона перед зростаючим українським рухом,—ми мусимо обмежитись сим разом на розглядї одного лише її боку, власне того, який, дякуючи обставинам, прийшов в останні часи під ближшу обсервацию автора сього листа. Ми маємо на увазї той аспект справи, який вона виявляє під зглядом міждержавних відносин між Анґлїєю та Росиєю. Отже, звужуючи отак свою тему, першим фактом, якого непохитність і першенство нам доведеться встановити, буде те помітне розхолоджене в анґлїйсько-росийських відносинах, чи та дуже помітна тенденция до нього, яка в останні часи так різко почала манїфестувати себе в Анґлії. Велика частина анґлїйської публичної опінії,—а публична опінія в Анґлії є необмеженим автократом,—рішучо заняла вороже становище супроти анґлїйсько-росийської entente, і почала голосно вимагати від анґлїйського міністерства зірвання згоди з Фран-

[1]) Редакцин містить сю незвичайно цікаву статтю д. С. Подолянина, видруковану в Ч⁰ 8038 «Діла», зважаючи на вагу питання, підведеного автором.

цією і, особливо з Росією, і установлення натомість отвертих, щирих відносин з Німеччиною. Вага сього факту побільшується ще тим, що провідниками сього *анти* російського і *про* німецького руху є ліберальні англійські круги, тоб-то круги, на яких опирається і з яких виходить сучасне англійське правительство.

Які головні причини сього розхолодженя? Ліберальна преса Англії формулує їх приблизно так: Росия—держава зі згляду мілітарного слаба; Росия, щоб зовсім видужати від японських ударів, потребує ще довгої фінансової і иншої, коштовної допомоги з боку Англії; Росия, видужуючи, вживає повернену їй силу на відновленне своїх колишніх, неприємних Англії авантур на Сході; Росия, брутальністю своєї політики в Персиї та Китаї, розбуджує ненависть до своєї спільниці, Англії, з боку підданих сеї остатньої—Магометан та взагалі азиятів. Крім того: своєю спілкою з напів азиятською Росією, Англія руйнує свій престіж найвільнійшої країни сьвіта і оборонниці поневолених наций. Нарештї—і се є найголовнійшим,—жертвуючи на користь Росиї своїм престіжем, заставляючи на неї свої гроші, терплючи через неї неприємности в Европі і підпускаючи її занадто вже близько до Индиї,—Англія зовсім не має певности, що в хвилину, як гримне стріл европейської війни, Росия буде при її боцї. Непевність що-до сього останнього ставала все більше та більше очевидною впродовж всього істнування англо-росийської угоди, під час якого Росия, коли що робила, то робила все те на свою власну руку, не рахуючись зі своєю товаришкою, а часто зовсім сьвідомо йдучи їй наперекір.

Коли на початку англо-росийського *rapporochement* голоси ворожі що-до Росиї забивалися домінуючим в той час настроєм, який сподівався від згоди з Росією мало що не самих лише позитивних з англійського погляду наслідків, то нині, разом з тим як голоси колишніх ентузиястів значно притихли, ідеї противників англо-росийської *entente* сильно поширилися через поводженє Росиї супроти сеї *entente*. Цілий ряд першорядних дневників, тижневиків та місячників, репрезентують нині сей напрям в Англії, його стало неможливо ігнорувати, і з ним почало поважно числитися англійське правительство. Хто знає, чи недавня подорож англійського міністра війни до Берліна, подорож, що зробила таку сензацию в Европі,—не була майже безпосередним наслідком завзятої антиросийської аґітациї певної частини англійського суспільства?

Так стоять справи. Які з сього ми мусимо витягти висновки що-до наших українських справ?

Отсї: Як ми сказали на самім початку сього нашого листа, нинішня хвилина особливо як на неї дивитися з Англії, є хвилиною, щоб українцям робити свій національний капітал. Кожда політика всіх наций в певній мірі є заснована на появі зручних нагод і на зручнім використуванню тих нагод. Отже так повинні подивитися на сучасні сьвітові відносини і ми. Українська справа повинна форсувати собі дорогу до міжнародньої арени, і в сім форсованю дороги кожда оказия варта богато. Безусловно, що заким що, нам ходить лиш о розширенне правдивих звісток за нас, але навіть се вимагає зручних оказий і уміння їх використувати. У певних кон'юктурах міжнародних, ми можемо «вилазити зі своєї шкіри», намагаючись звернути на себе увагу, і все таки ніхто на нас уваги не зверне. У инших кон'юктурах, до яких, нам видаєть, належить і та, за яку ми тут писали,—може бути доволі порівнуючи невеликої акциї з нашого боку,

---

Д-р Іван Франко.

Азбучна молитва св. Константина Солунського.

Займаючися приготовними працями для історії нашого письменства і виходячи з того погляду, що найстарше письменство південно-руського народу ввіссало в себе протягом кількох столїть культурні та літературні традициї, вироблені на ґрунтї мораво-панонських та старо-болгарської державних орґанізацій, я попереп усього наткнувся на де-які писання, відомі вже доси з ріжних переважно російських публікацій, у яких на мою думку треба було бачити памятки оріґінальної письменської творчости західніх та південних Славян. Таких писанн дійшло до нас зовсім не так мало як би де кому здавалося, між ними зовсім природно перше місце треба признати тим писанням, яких авторство могло належати або справді належало св. Константинови Солунському, первовчителю Слав'ян.

Письменна традиция церковно-слав'янської мови в ріжних її паростях (мораво-панонській, старо-болгарській, старо-сербській і старо-руській) заховала досить значне число памяток, яких авторство приписується то Кирилови, то Константинови фильософу. Між тими пам'ятками за найважнійші треба вважати т. зв. «Азбучну молитву Константина» і т. зв. «Прогласіе св. Евангелія». Обі ті пам'ятки (перша з них написана віршами а друга поетичною прозою) визначаються незвичайно високою літературною вартістю, яку надає їм незвичайно піднесене чуття та незвичайна інтеліґенция автора, і замітні особливо тим, що звертаються не до одної якоїсь славянської наций, а до цілого славянського племени або славянського роду, зазначуючи виразно його змагання до христіянства і підносячи вагу Евангельського слова для людського та національного розвою славян. Їх автор почуває себе покликаним до великої місії просвічення славян Евангельською наукою і бачить у тій місії наслідуванне імени й діла свойого вчителя, Ісуса Христа.

Присвятивши обом сим творам спеціяльні студії, яких метою було на підставі відомих доси варіянтів критично відтворити їх тексти та очистити їх від нанесених пізнійшими переписувачами вільно чи невільно помилок, я зредаґував сі студії зразу німецькою мовою для поміщеня їх у «Archiv für slavische Philologie»; в просторійшім обробленю вони сього року будуть друкуватися в «Записках Наукового Товариства імени Шевченка» у Львові, а поки що бажаю в популярнім викладі поділитися з українською публікою здобутками моїх дослідів.

На початок подаю тут у церковно-славянськім тексті і в моїм перекладі віршовану молитву Константина Солуньського, яку з повним правом можна назвати найстаршою віршою, уложеною на славянській мові, чоловіком близьким серцю всіх славян, що почувають себе славянами і «братами і синами сонця—правди», як у своїй ґеніяльній інтуициї висловився колись Шевченко. Ся вірша в повні самостійна та оріґінальна і що до змісту і що до форми, і хоча неможливо нам тепер відтворити її в повні в тій самій формі, в якій була первісно зложена, то все таки моя реконструкція значно зближає її до тої первісної форми і позволяє означити час її зложеня на пору десь коло р. 860.

Не можна сказати, щоб ся вірша була новиною в науці. Тексти її в прозовій і віршованій формі були друковані не раз у Росії, через росіянина проф. Соболевського стали відомі також болгарам, а один прозовий текст знайшовся також на нашій галицько-українській території, в рукописній книзі «Палея

щоб на нашу справу було звернено велику увагу. Ціла течія анґлійської публичної опінії, що аґітує за зірваннє анґльо-росийскої згоди, ладна реклямувати перед широким сьвітом кожду поважну об'яву, яка показує росийську офіцияльну державність в невигідному сьвітлі. Фінляндська справа, через допомогу самих финляндців посаджена на коня антиросийської аґітациї анґлійських лібералів, здобуває собі небувалого ще досі сьвітового розголосу і стає дійсно міжнародньою справою. Польська справа зискає на тім майже в такій самій мірі. Нема принципіяльних причин, чому-б українська справа не мала скористуватися з сеї зручної ситуациї, і щоб українські змагання та утиски над українством в Росиї, не мали бути представлені сьвітови у відповідній формі і з відповідною силою. Справа наша улекшується зрештою тим, що англійці, не чекаючи поки ми прийдемо до них з нашими власними інформациями, починають видобувати звістки про молодий український сфинкс з своєї власної ініциятиви. Так напр. минулого тижня кілька ґазет надрукувало коротенький огляд нашого руху в Росиї, підкреслюючи ті ниможливі утиски, яких він зазнає від адміністрациї, Але нічого казати, що сього занадто мало. Український рух поки що відмурований від сьвіта десятьма мурами: в европейських столицях нема наших зорґанізованих пресових представництв, на самій Україні мало ще людей, що мали-б смак до сьвітового «tenue»; нашої мови ще майже ніхто по за українцями не знає, та й сумнівно, чи істнує у нас література, з якої швидко, в короткий час можна було-б зазнайомитись з нашим рухом. Таким чином коли ми, українці, не прийдемо з допомогою тим, що хотять за нас знати й ладні піднести нашу справу на увагу сьвітови,—їм прийдеться брати за нас ті відомости, які циркулюють відносно нас наші противники і які з певностию не відповідають дійсности. Наш рух отже може бути вартим в сто раз більшої уваги до сього, ніж йому віддається в Европі, і все таки що до нього може панувати страшна іґнорация через наше власне недбальство. Богатьом може видаватися, що поширювати відомости про рух, а так би сказати, штучний спосіб, є річию зайвою; що разом зі зростом нашого руху чужинці самі прийдуть до нас і довідаються за наші справи. Але нема нічого більше помилкового. Доволі сказати, що сучасні европейські держави, як Росия, або Анґлія, утримують одна в другій відповідні періодичні видання, метою яких є звичайнісіньке інформованнє про себе другої державі. Так само напр в Анґлії росийські промисловці видають тижневик *Ango-Russian Gazette*, який інформує анґлійський комерцияльний сьвіт про все, про що цікаво його інформувати росийським капіталістам. Коротко висловлюючи нашу думку що до конкретних наших завдань, нам здається, що українське суспільство повинно конче подбати і то зовсім не відкладуючи справи на потім,—щоб у нас виникнув український періодичний орґан анґлійскою мовою поки хочби як додаток істнуючої вже *Ukrainische Rundschau*. Мета наша буде досягнена, коли анґлійський політичний і літературний сьвіт, що хотять знати за нас більше, ніж вони знають тепер, дістануть спроможність реґулярно довідуватись за українську справу і за невпинний зріст політичного розвитку нашої країни.

толковая», якої примірник міститься тепер у библіотеці Крехівського монастиря, а відписаний із неї текст Константинового твору був опублікований мною у передмові до першого тому «Памяток українсько-руської мови і літератури».

Дивним випадком треба вважати те, що хоча сею памяткою займалися такі корифеї славянської науки, як Бодянський та Срезневський, текст її доси не був підданий критичному обробленю, а через те наслідком дуже давних поправок, а властиво псовань у тексті авторство її не признавалося Константинови Солунському, але приписувалося пізнійшому Константинови, одному з учасників Методія, епіскопови болгарському. Занявшися минулого року сею памяткою, я зібрав усі досі її опубліковані тексти і порівнюючи їх критично поправляючи та доповняючи відповідно до вимогів віршового розміру, я дійшов до повної, як мені здається, реконструкції первісного тексту і до того переконання, що автором сеї памятки, відомої також у нашім старім письменстві, був не хто инший як Константин Солунський, первовчитель Славян.

Щоб дати поняттє, як виглядає ся памятка в традиційній доси формі, подаю тут той її текст, який ще 1855 р. опублікував наш земляк Осип Бодянський у своїй, з наукового боку дуже високовартній праці «О времени происхожденія славянскихъ письменъ» Текст поміщений у тій книзі в примітках на ст. LIX—LX виглядає ось як:

Азъ словомь симь молю сѧ Бо҃у:
«Бе҃, всеѧ твари и зиждителю
Видимыимъ и невидимыимъ,
Га҃ Дх҃а посъли живоущааго,
Да въдъхнеть въ срьдьце ми слово,
Єже боудеть на оуспѣхъ вьсѣмъ
Живоущиимъ въ заповѣдьхъ ти».
Ѕѣло бо єсть свѣтильникъ жизни
Законъ твои и свѣтъ стьзамъ,
Иже ищеть єванґльска слова
И просить дары твоѧ приѧти,
Летить бо нынѣ и словеньско племѧ,
Къ крьщению ѡбратиша сѧ вьси,
Людиє твои нарещи сѧ хотѧще,
Милости твоєѧ, Бе҃, просѧть ѕѣло.
Нъ мънѣ нынѣ простраіо слово даждь,
Ѿче, Сн҃е и прѣс҃тыи Дн҃е,
Просѧщоуоумоу помощи ѿ тебе,
Роуцѣ бо свои горѣ въздѣю присно,
Силоу приѧти и моудрость оу тебе;
Ты бо даєши достоиномъ силоу,
Ѵпостась же вьсѧкоую цѣлиши.
Фараѡнѧ мѧ зълобы избави,
Херовимьскоу ми мысль и оумъ даждь,
Ѡ чє҃стнаѧ, прѣс҃таѧ Троице!
Пѣчаль мою на радость прѣложи,
Цѣломоудрьно да начьноу пьсати
Чюдеса твоѧ прѣдивьнаѧ ѕѣло.
Шестькрылатъ силоу въсприимъ
Шьствоую нынѣ по слѣдоу оучителю,
Имени єго и дѣлоу послѣдоую,
Ѧвѣ сътворю євангльско слово,
Хвалоу въздаѧ Тр҃ци в бж҃ьствѣ,
Юже поєть вьсѧкий въздрастъ,
Юнъ и старъ своимъ разоумомъ,
Ѧзыкъ новъ, хвалоу въздаѧ присно
Ѿц҃оу, Сн҃оу и прѣс҃тоуоумоу Дх҃оу,
Ємоуже чьсть и дрьжава и слава

К. Бич-Лубенський.

Дагеротип.

V.

Цими днями у Харькові одбулися два так званних «стильныхъ національныхъ концерта». На цих концертах повинні були виконуватись у національному убранні національні пісні з супроводою національних музичних струментів.

Программ складався з виконання пісень та музики трьох народів,—Великоросийського, Українського, та Італійського. Великоросийська частина була майстрово репрезентована зо внішнього боку: тут були балабайки, домври, свистілки, ложки, і бубни. На жаль не було тільки ріжків; коли б ще це, то ми мали би справжній национально росийський оркестр, з яким добрий композітор може орудовати і дійсно орудує. Великоросияне дали нам на цих концертах декілька зразків з композіції д. Насонова, що написані для цих стародавних струментів і які не посоромлють ніякої естради; навпаки вони іллюструють нову стежку розвою национального мистецтва. Теж саме ми бачим, правда далеко слабіще, та з більшим додатком диллетантізму й кафешантанства у Італійському відділі. Тільки один український відділ явився на цьому конкурсі жебраком й по бідацькому репрезентувався одинокою бандурою, та поганенькими жартливими пісеньками.

Мені може скажуть, що всі ці балабайки, домбри, гудки смичкові, сопілі, ріжки, ложки, та инші подібні струменти—дурниця, глупство. Що все це спеціфічний аксессуар садово-циркових естрад за для приманювання публіки чудернацтвом, що це клоунада яка недостойна великого справжнього мистецтва. Я думаю, що ті що балакають так, важко помиляються. Кожний струмент, це музичне знаряддя і у руках доброго музики, він може виявляти свою красу, свої спеціфіки тембру, якими дійсний композітор може скористуватися досить широко, що ми вже й бачимо.

Нам скажуть теж, що оркестрова армія вже доконче скристалізувалася, що її ефекти до того виликі і ріжно-барвні, що далі нема вже куди йти; отак саме казали до Глінки, Вагнера й Римського-Корсакова. Цітовані майстри сучасної оркестровки та струментовки показали нам, як все це помилково. Теперешні ж майстри оркестру пішли по цьому шляхові далеко більш, вишукуючи не тільки нових ефектів, та відтінків з'єднання ріжно—манітних инструментальних тембрів, та розроблюючи нові способи гармонізації. Може прагнучи до новини вони де в чому й пересолили, але все ж таки вони пробили нову стежку, сказали нове слово і не тільки сказали, але й доказали, що для мистецтва, як й для слова не може бути й немає меж.

Ретроспектівний огляд здобутків мистецтва, гадки про майбутні крайовиди його розвою наводють на сумні думи. Все йде на перед на наших очах. Все силкується вибитись на новий шлях. Тільки ми українці сидимо на місці, та задовольняємо себе елементами про гніт, про обмежиність, про відсутність справжнього правового життя й гойдаємо себе палкими щирими словами жалю та болю, зовсім забуваючи, що слово без діла це згук пустий. От хоч би і у музичній справі. Порівняємо свої знаряддя. Великороси: балабайки, домври, гудки, ріжки, сопілі, лютня. Україна: скрипка, віола, басс, бандура, ліра, цимбали, бубони. Розберемо смичкові струменти. Насамперед ми маємо страшну зброю струно-смичкового квартету; додаймо до сього чудові ефекти арфи в обличчі бандури, та сумний, якийсь то містичний тембр ліри, що так нагадує аглицького ріжка звінкий бренкіт цимбалів, сопілок, й таку роскішь сучасного оркестру як котли, сурми та тарілки, то ми майже маємо величезного оркестру, з яким можно досить користно орудовати.

Можно сказати своє нове слово, можно вишукати нові ефекти й відтінки єднання окремих струментів, на все це не

Ѿ всеѧ твари и дыханиѧ
Въ всѧ вѣкы, и на вѣкы аминь [1]).

Отже так звана «Константинова азбучна молитва», визначна головно тим, що початкові слова кождого рядка починаються знаками Кирильської азбуки в їх усталенім порядку. Придивившися докладно до сього тексту переконуємося, що сей акростіх не скрізь видержаний, деякі букви наступають по собі не в усталенім порядку, деякі повторяються по два або більше разів, а деякіх (ѯ, ѱ, ъ, ь, ы, ѣ) зовсім нема. Се явище потроху природне тому, бо деякі Кириловські букви не можуть стояти на початку слів, а подекуди було наслідком пізнійшого псованя та перероблювання первісного тексту молитви. Член петербурської академії наук та бувший професор петербурського університету А. Соболевський кілька разів при ріжних нагодах публікував сю молитву, висловляючи при тім погляд, що вона наслідуючи подібні грековизантійські молитви написана також їх розміром, т. зв. політичним стихом, який на думку проф. Соболевського складається з 12 складів і має правильно цезуру по пятім складі а поголос на передостатнім складі кождого вірша. Занявшися студіованнєм форми й тексту сеї віршованої молитви я переконався, що проф. Соболевський основно помиляється що до її форми, бо грецький політичний вірш складається не з 12 а з 15 складів, схеми 8 + 7, тимчасом коли Константинова молитва в переважнім числї рядків має по 10 складів, схеми 4 + 6, або рідше 5 + 5. Перейшовши критично рядок за рядком на основі всїх опублїкованих доси варіянтів я здужав реконструувати всї рядки в тім самім правильнім розмірі, що пізнїйше зробився пануючим розміром болгарського та сербського народнього епоса, а також наших колядок і инших найдавнїйших народнїх пісень. Подаю тут текст отак реконструованої Константинової молитви в перекладї на нашу мову, при чім очевидно не додержано акростіха, властивого. ориґіналові.

Отсим словом я молюся Богу:
«Боже, творче всякого створіня,
Видомого і невидомого,
Зошли пана, духа животворця,
Щоб вітхнув менї у серце слово,
Що буде для всїх людей корисне,
Що жиють у заповідях твоїх.
Бо плодючий дуже в земній жизні
Твій закон, світило шляху мого».
Те, що Евангельских слів шукає
І твої принять бажає дари,
Ось летить славянське племя нинї,
До хреста звертаються усї вже,
Людом твоїм називаться хочуть,
Милости твоєї, Боже, просять.
Та менї дай нинї щедре слово,
Отче, сину, і пресвятий Душе,
Що благаю помочи у тебе!
Все бо в гору я підношу руки,
Щоб дістать від тебе силу мудрість.
Бо лиш ти даєш достойним силу
Ізцїляєш всї живії твари.
Збав мене від злоби фараона,
Дай і ум і думку херувима,
О пречесна, пресвятая Тройце!
Відміни на радість моє горе,
Щоб почав писать я цїломудро

[1]) *Від редакції.* У друкарні нема де-яких старо-слав'янських літер, а тому їх замінено ново-церковними.

звертається ніякої уваги, все це нехтується з зневагою, ніхто про не не думає, правда такому становищу є свій raison-dêtre. Россія роздвинула своє музичне мистецтво до безкраю, вона виконала, розвила й використувала все що тільки можна було використувати; з тії загально-европейської оркестрової зброї, та музичної науки, яку вона прийняла, коли приєдналася до великої сїмьї музичного мистецтва заходу. Ми українці були завше позаду. Ми нічого не використували опріч 3—4 опер шановного д. Лисенка, та романсів 3—4 видатніших композіторів. Оце і все, що ми маємо. Нам ніхто не забороняв і не забороняє розроблювати багатійшу скарбницю народньої творчости та свого талану; але ми нічого подібного не робимо, не дивлячись на добрий та бадьорий примір нашої словесної літератури, яка вже до того зміцніла, що з нею починають вже рахуватись. І ми ще довго будемо виступати з проханнєм, як оті жебраки: «Прийміть ради Христа нашого гріха на капусту, то й ми будемо дівками настями; подозвольте й нам побринькати при милості вашій поодиноко на бандурі, бо ми теж малороси—себ-то українці «славних прадідів великих правнуки погані»; ми ще довго будемо стояти у хвості народів за мість того, щоб силою хисту сісти рядком, як рівний з рівним. Ніби нас і справді не людська мати породила на світ Божй, и як всіх людей, а якась то задрипана индичка вилупила в кропові із яєць; і крїз щелини того кропивного баділля ми бачимо якийсь—таки сутень і не бачимо, навіть не хочемо бачити блискучого світла дню Божого, навмисне перетворюючи все своє життя за мість барвистої блискучої картини у блідий, сумно-вицвілий дагеротип.

З нашого життя.

◀ *Смерть Ю. Гребінюка.* 22 лютого в Петербурзі помер відомий укрїнський громадський діяч—Юхим Гребінюк, який останні 15 років проживав у Петербурзі і був одним з найголовніших працьовників і почесним членом в Петербурському українському клубі «Громада». Поховано його на Волковому кладовищі на кошти української колонії. Положено вінки од „української Громади", бестужевок і инші.

Пером над тобою земля, дорогий наш земляче!

◀ *Панахиди по Шевченкові. Київ.* В неділю, 26 февраля, в Софійському соборі одправлено панахиду по Т. Шевченкові з приводу 51 роковин з дня смерти. На панахиді були українські громадські діячі, представники преси, артисти і багато публіки.

◀ *Чернігів.* У неділю, 26 лютого в 12 г. дня, в Михайлівській церкві одправлено панахиду по Т. Г. Шевченкові.

◀ *Вечори пам'яти Шевченка. В Київському українському клубі.* В середу, 29 цього лютого відбувся черговий літературний вечір, *присвячений пам'яти Т. Шевченка*, Прочитано 1) „Національний український скарб"—історично-літературний дослід О. П. Косач (О. П. Пчілка) і 2) Шевченко, „Славянофіли" й „Западники".

◀ *Вечір в пам'ять Т. Шевченка,* улаштований у Львові 7 марта н. ст. тов. „Баян" пройшов дуже гарно. Гарно співали Лопатинська і хори. Публіки було багато.

◀ *Концерти пам'яти Т. Шевченка. Катеринослав.* Адміністрація дала дозвіл катеринославській „Просвіті" урядити 4 марта в залі комерційного зібрання великий Шевченківський концерт з лекцією проф. Д. Еварницького.

◀ *Москва.* Український музично-драматичний гурток „Кобзарь" впорядив в неділю, 26 Лютого, літературно-музичний вечір, присвячений пам'яти Т. Г. Шевченка.

◀ *Засідання Шевченківського комитету.* 26 февраля одбулось засідання комитету по збудуванню пам'ятника Т. Шевченкові. На засідання прибули д-ки С. Русова і Л. Старицька-Черняхівська, д-ії І. Щитковський, С. А. Лаврентьев, Є. Чикаленко, В. Ігнатович, Н. Біляшевський, А. Русов, М. Лисенко і В. Бублик. Предсідательствував д. Щитковський, який зазначив в промові, що моральний обов'язок комітету збіратись в роковини смерти великого поета. Вшановано вставанням померших членів

Чудеса твої предивні вельми.
Одержавши силу шестокрилих
Рад би я іти й служить сьогодня
Вчителю мойому, Христу пану,
Імя й дїло його наслїдити.
Рад явити Евангельське слово
І хвалу давать всесвятій трійцї,
В якій Бога ми чтимо одного.
Ій тепер співає вік усякий,
Молоді й старі, як хто уміє,
Люд новий, хвалу даючи завжди
Отцю, сину й пресвятому Духу.
Ім належить честь, держава й слава
Від усеї тварі та дихання
В непереброднмі віки, Амінь.

Не буду тут доказувати подрібно, що автором сеї вірші—молитви був Константин, первовчитель славян, бо менї удається, що прочитавши її кождий, у кого живе почуте незатемнене упередженями, відчує і урозуміє, що така молитва і в такій високохудожній формі могла виплисти тілько з під пера такого ґеніального чоловіка, яким був без сумніву Константин Солунський, і до того в такій незвичайній, історичній хвилї, коли перед ним у перве ясно виступила його місія—зробити славянске племя причасником христіянської віри і тим самим впровадити його в сїм'ю цівілїзованих народів. За час свойого короткого життя він зробив для сеї цїли дуже багато, а коли негода пізнїйших віків затемнила і затерла слїди його дїяльности, то тим важнїйше і цїкавійше буде нам пізнавати ті слїди на ново і набиратися з них тої моральної сили та енергії, яка була провідною звіздою всього його життя.

12—14 Лютого 1912 р.

Г. Сурмаченко.

Опудало.

У житі у Грицька опудало стремить,
Розставивши у боки руки.
Все птаство, летючи, як гляне—каже—„ах!"—
Й мерщій зверта в гаї й на луки.
Нащо лелека вже—не шпак, не горобець—
Велика птиця й носовита,—
Й у неї йокнуло, набрівши якось враз,
І... упустила жабу в жито.
Упьять же от—Сірко; за возом біжучи
Він все в кущів питавсь дороги,
У жито вбіг довідатись чогось—
Зирк!—й закивали задні ноги;
Ні гавкать ніколи, а ні гарчать було,
Як те велить звичай собачий,
Коли ж „воно"—не рушиться, стоїть,
Всі думки зна Сіркові наче.
Та що вже там!—як смеркло—йшов Митро—
А вдача у Митра козацька!—
Так і йому сказалось якось: „ік!"
Під час вечірній та зненацька.
Досталося в часину ту 'д Дмитра
Житам, гречкам і лепесі край річки,
Хоча й сірів—виднівся просто шлях,
Бо зорі блимали, як свічки.
Кума ж... кума... над всіх вона смілійш!
Хоч роги й хвіст сю ніч в прояви мались,
В зубах жарина, очі вогняні—
Але кума ні крихти не злякалась;

комітету Г. Шерстюка, А. Терещенка і С. Гребенюка. Подано справоздання про спектакль в театрі М. Садовського, впорядкований 23 ноября на користь фонду на пам'ятник. З приводу того, що „Нов. Вр.“. не надкрувало спростування комітету на новну інсінуацій кореспонденцію з Києва Запорожця, комитет постановив звернутись в головний комітет по справам преси з проханням примусити „Нов. Вр.“ надруковати це спростування.

„Рада“.

◀ *Альбом знімків з Шевченкових артистичних творів.* Відомий історик малярства Олексій Новицький захожується в Москві коло видання альбома знімків з усіх картин і рисунків Т. Шевченка.

Д-й Новицький вже скілька років працює над збиранням всяких матеріалів, що стосуються до артистичної творчости геніального Кобзаря. Йому пощастило зібрати силу знімків з дуже цікавих річей Шевченкової роботи. Альбом міститиме до 300 знимків з поясненнями.

◀ *Біографія Т. Шевченка на грузинській мові.* В Кутаїсі вийшла в народньому виданні на грузинській мові біографія Т. Шевченка під заголовком—„Про Тараса Шевченка українського письменника“. Ціна книжечки—дешева, всього 10 коп.

◀ *Заборони.* В Нижнедніпровську в бібліотеці майстерень було призначено на 26 февраля святкування робітниками пам'яти 51 роковин смерти Т. Шевченка, та адміністрація заборонила.

◀ *На впорядкуванне могили* українського поета Павла Грабовського досі зібрано 129 карб. Жертви приймаються в редакціях українських часописів.

◀ *Справа житомирської просвіти.* Недавно в Житомирі було зроблено 30 трусів у членів товариства „Просвіта“. Хоч протизаконного не було знайдено, одначе через де-кілько день було запечатано й житомирську „Просвіту“, саме на передодні загальних зборів. А 23 лютого о першій годині зроблено трус в „Просвіті“, трус робили чини надвірньої поліції з наказу жандармського правління. Пильно переглянувши книжку і папери, забрали тілько скілька №№ російської газети „Рѣчь“ за 1910 р. Трус закінчено в 4 год.

Ходять уперті чутки, що „Просвіту“ незабаром закриють, тим більш, що до цього нацьковує „права“ преса.

◀ *Нова книгарня з українським виділом.* В Лубнях власник кіоску для продажу газет та книжок д. Медведовський має незабаром заснувати спеціяльну книгарню з українським виділом, в якому будуть одержуватись завше усі майже цікаві книги українською мовою. Лубенцям можна буде по всяк час добути собі порядну українську книжку, чого до цього часу не було, бо місцеві книгарі майже не держать у себе українських книжок.

◀ *Україньство в Олександрії.* Шкільна комісія Олександрійського земства на Херсонщині дозволила учителям земських шкіл користуватись „украинскимъ нарѣчіемъ“ в I отд., а окремими виразами на цьому ж таки „нарѣчіи“ і в других групах.

◀ *Як расходиться українське слово.* Останніми роками в місті Конотопі, на Чернигівщині, почали дуже добре розходитись українські одривні календарі видавництва „Час“. У 1908 році українських календарів виписав тільки один книгарь в кількости 2-х десятків і незабаром продав їх по ціні 75 коп. за екземпляр—удвое дорожче проти дійсної. На 1910-й рік виписали календарів уже 2 книгарні в кількости 45—50 примірників і попродали їх з успіхом по ціні 55—50 коп. за примірник. На 11-й рік—всі міські книгарі і один кіоск—кожен приблизно по 3—4 десятки. Продавали по 45 коп. В цьому-ж році виписали всі книгарні і газетні кіоски, як міські, так і вакзальні (7 книгарень і один кіоск), кожна книгарня в кількости 40—50 штук і кіоск півтора десятка. Продавали по 45 к.—40 к. Таким чином, в цьому році в Конотопі розійшлося біля 350 календарів (30-ти копійочних), і багато ще й досі питають по книгарнях українського календаря. Купує їх переважно міська людність, а останніми часами багато почало купувати приїжих із сел і хуторів. Тепер по конотопських книгарнях почали зоставатись непроданими російські календарі, чого ранійше ніколи не бувало.

◀ *Вистава п'єси „Базар“.* В Галичині (у Львові) цими днями виставлялася відома п'єса В. Винниченка—„Базар“, яка два роки пе-

---

„Казала: в—день опудало собі
Стоіть, похнюпившись, у шапці,
А у ночі воно—таке—гарчить...
І—щось у лапці... щось у лапці...“

—◀●▶—

О. Слісаренко.

Сучасна казка.

В маненькій напівтемній кімнаті в кутку маненька поличка з книжками. Видно довго не торкались до неї, бо павук рясно заснував її своїм прядевом і пил товсто лежав на книжках.

А їх там було чимало—я хочу сказать велика кумпанія, бо ночами, як все затихає у великому будинку й місяць гляне в маненьке вікно в кімнату, це була дійсно кумпанія, кождий з членів котрої був з своїми думками, политичними платформами і завданнями.

Коли засне єдиний мешканець кімнати—білявий гімназіст, на полиці починалось життя.

Перш усіх підіймався Катехизис. З виду він був схожий на старенького попа з понамарів.

Протерши заспані очі він прошамкав беззубим ротом.

— А, проклятуще пащеня знову не молилось Богу... Скілько це вже він не молиться?.. І довготелесий сухорлявий, як дошка, Катехизис замислився.

—А-а-а... протягнув він, це з того часу, як на полиці з'явилась ота щебетуха в червоній кофтоці... Та отой в мережаній сорочці.. Це вони його збили...

І Катихизису згадалось, як вперше з'явилась ота «щебетуха» в червоному. Першої ж ночі вона схопилась з полиці й підняла галас: «В боротьбі здобудеш ти своє право»... А потім скочила на каламарь і почала: «Товариші! Сучасний економичний і соціальний лад держави потрібує і т. д.» Катихизис аж здрігнувся, спом'янувши крамольну промову.

Щоб розважитись він почав ходити з кутка в куток, а тим часом на полиці ще де хто заворушився.

Піднялась старенька бабуся «Четьї-Минеї» сива і беззуба. Волосся у неї було намащене слеєм і з чорного рота сипалась труха.

— Хх-кх-кх... Це знову накурено... Ох, гріхи, гріхи... і вона важко закашлялась трясучись всім тілом.

Катихизис з жалем дивився на неї.

— Видко вам, бабусю, не приводилось бувати в руках отаких хлоп'яків, він показав на гімназіста,—тому ви й не звикли до тютюньцю... От я, бувало, лежу під партою, а отаке хлоп'я й пуска тобі дим у вічі... А то щей й цигарку на ребра положе. Ох, муки які були! Та то ще й нічого, а от як...

— Товаришу, перебила його брошурка в червоній обгортці, ви не даєте спокою своїм дурним базікапем. Головний принціп кожної коммуни,—це поважання до особи, виховане на...

— Та пішла ти до всіх чортів, стрижена задрипанко, поки я тобі пики не побив!.. Гримнуло «Новое Время», що було покладене під стінкою на полиці.

Від галасу всі мешканці прокинулись і згодом зав'язалась загальна балачка.

Катихизис покинув ходити по кімнаті й сів чемненько коло груби погріти старечі кістки.

ред сим (приблизно) друковалася в „Літературно-Науковому Вістнику". Вистава була улаштована драматичним гуртком товариства українських робітників „Воля". Цікавість збільшувалася тим, що п'єса виставлялася під орудою й доглядом самого автора.

◀ *Фонд на будову українського театру у Львові*, який вже скілька років збирається з жертв суспільности, зріс від 30 марта 1910 р. з 113.313.08 кор. на 127.454.31 кор. Окрім того комітет по збудуванню театру має площу під театр, вартости 488.000 кор. і площу для помічничого будинку, вартости 100.000 кор., так що цілий фонд будови театру є 715.454.31 кор. На засіданні комітету 28 лютого н. ст. говорилось про те, щоб збудувати тимчасову залю на грунті, призначеним для помічничого будинку театрального. Головою комітету є др. К. Левицький, касиром дир. К. Панківський.

◀ *Нова українська часопись.* У Львові почала виходити нова часопись п. з. „Вісти з Українських Товариств". Ся часопись є органом українського Товариства Педагогічного у Львові. Виходить раз у місяць і коштує 2 К. річно.

Вас. Тащі.

Святкування пам'яти Т. Шевченка в Москві.

Невеличка зала «Української секції О-ва славянської культури». Бюст великого Кобзаря, уквітчаний і оточений рушниками. Святкування починається «заповітом»... При перших згуках вся публика, як єдина людина, підводиться і благоговійно—уважно слухає незабутні слова...

Пр.—доц. Пічета читає реферата на тему: «Неволя в творах Шевченка». Яскравими фарбами рисує д. Пічета велику любов Кобзаря до свого пригнобленого народу до всіх тих, хто задихався в атмосфері гніту, насилля, темряви і разом з тим—велику ненависть до представників цього гніту й насилля. Перед слухачем проходять сумні тіні страдників—кріпака, жінки—українки, наймички... На великий жаль д. Пічета читає російською мовою і навіть цитує не безпосередньо Шевченка, а у власному, здається, перекладі, попереджаючи слухачів, що робить він це через те, що не хоче ображати поета, позаяк не досить гарно володіє українською мовою.

Після реферату співають д-ії. Донець: («Доля», муз. Лисенка і «Думи мої»..., муз. Рубця) і д. Домарко («Туман, туман долиною», муз. Лисенка і «По над Дніпровою сагою», муз. Заремби). Обох співців публіка приймає надзвичайно щиро і тепло, помітно захоплюється і довго оплескує.

Знов реферат. Д. Петлюра читає про «Драму в житті Шевченка»... Референт на підставі багатьох уривків з «Кобзаря» доводить, що Шевченко завжди був самотній, що він палко бажав почути голос сучасного громадянства про свою творчість, бажав, щоб це громадянство висловилось в тому напрямі, чи зрозуміло йому, куди й для чого веде його український Моїсей... Та не почув ні згука, ні жодного критичного слова, і в цьому була драма Шевченка, яко поета, драма, значно більша, глибша і важкіша, ніж драма Шевченка—людини...

Після свого реферату д. Петлюра пропонує публіці пошанувати память д-ра Гребенюка, який недавно вмер в Петербурзі. Публіка підводиться.

Далі йде концертовий відділ. Співають—д. Толкачов («Реве та стогне»), д-ка Калинович («Хустиночка», «Утоптала стежечку через яр», «Ой маю, маю я оченята», «На вулиці невесело», «Ой, одна я, одна, як билинонька в полі»), д. Алчевський («Тече вода в синє море», «Чого мені тяжко», «Огні горять») і д. Донець («Ой дніпре мій, Дніпре»).

Хор знову співає «Заповіт». Святкування скінчено... В залі почувається дух великого «Іеремії українського народу», (як назвав Шевченка д. Пічета). Мертвий бюст дивиться живими очима. В вухах бренять слова любови й ненависті і стогін пророка на руїнах. І мимоволі згадується: «Нужны намъ великія могилы, если нѣтъ величія въ живыхъ».

З боку його примостилась «Четьї-Мінеї». Вони про щось загомоніли, видко про благочестиве, бо очі що разу піднімались «горї».

— Погано жити на світі, провадив скрипучим голосом Катихизис, кожен тебе рве, б'є...

— Погано, дуже погано, додала «Четьї Мінеї».

— От хоч би й я, казав далі Катихизис, знущаються, сміються... Ба от що понаписували, і він одкинувши палітурку показав на свою першу сторінку «Четьї-Мінеї».

Сторінка справді була добре списана, бо Катихизис за свій вік перебув не в одній дюжини школярських рук.

«Четьї—Мінеї» почала розбирати писане. З самого верху стояло: «Сія книга принадлежить она никуда ни убижить, хто возьметь ёё без спросу той зостанется без носу», і ще богацько перлів шкільної поезії і мудрости.

Катихизис похилив голову й дві великих страдницьких сльози заблищали на пів-живих очах.

А в другому кружку стояв незвичайний гамір. Поличка аж дріжала від біганини. З каламаря та прес—папьє було зроблено щось подібно до катедри й туди що раз збігали промовці...

Тепер стояв там № українського часопису в мережаній сорочці.

— Панове! казав він, сучасне становище українства в Російській державі дуже не відрадне. Інтелегенція українська й досі ще не придбала тієї самостійности що...

— Що?! Загаласувало «Новоє Время», самостійности захотіли? Мазепу думаєте воскресити? Так?! Додало воно тихо по гадючи й вийнявши заялозиного «блок-нота», почало строчити чергового доноса. Скінчивши роботу воно підійшло до Катихизиса та «Четьї—Мінеї».

— Благословіть, батюшка, благословіть, матушко!—казало воно нахиляючи голову то перед тим, то перед другим. Потім сівши біля ніг почало.

— Роздробити хочуть Русь...

Мазепинці... Казало воно плачучим голосом нишком наслинюючи очі.

— Сльози навертаються на очі... Ох!..

Катихизис і «Четьї—Мінеї» мовчали.

— Антихрист з'явився... Грушевським зветься... Мову видумав нову... Хоче королем зробиться на південній Русі... Мазепу воскрешає...

— Кажуть, що по «малоруські» розмовляють і пишуть... А хіба Русь забороняла коли «малоруське» паріч'я?

— Цитьте, добродію—шепнув йому на вухо Катихизис, бо ось сидять поважні «Четьї—Мінеї»...

— То що?

— Їх батько був Дмитро Ростовський. «малорос»...

І написав їх перше по «малоруськи», за що їх було заборонено і спалено.

— Святий!? по «малороссійски»?! вирвалось з грудей «Нового Времені» і воно впало непритомне.

Коли гімназіст прокинувся, книжки лежали, як слід, на полиці. Тільки «Новоє Время» чомусь валялось коло груби. Але це його не дуже здивувало...

З життя Слобідської України.

◀ *Харьків.* У неділю—4 березоля відбудуться фундаційні збори товариства імени Квітки Основ'яненка, які мають оглянути статут, обрати старшину і вирішити, коли розпочати діяльність товариства.

◀ 26 лютого у Харькові на Основі, в Квітчиновому будинкові було влаштовано читання з малюнками чарівного лихтаря. Прочитано життепис Шевченка, „Наймичку" та „Причинну".

◀ *Курськ.* В день смерти Т. Шевченка в Георгієвській церкві одправлено панахиду, на яку зійшлось багато людей. Співав аматорський хор. Увечері одбулась вечірка, що почалась „Заповітом", який присутні вислухали стоя. Прочитано два реферати про Шевченка. Потім були декламації Шевченкових творів і співи. Вечірка закінчилася в дві години ночі.

Перемога у Полтаві.

При нагоді виборів до уряду найстаріїшого Полтавського банку обопільного кредіту відбулася завзята, досі в Полтаві небувала, боротьба між кандідатами трьох націй: української, російської та жидівської.

Телєграф подав звістку, що суть обрані д. д. Чижевський та Дем'яновський. Обрання їх сердечно вітаємо й бажаємо ім зручно та щасливо проводити банківську громадську справу, якої живий звязок із загальною справою нашого розвиту й впливу на нашій землі — такий очевидний. З противного боку обрано п. Умщенецького.

Вистава жіночих виробів у Чернівцях.

Минулого тиждня в Чернівцях (Буковина) відкрилася вистава виробів домашнього промислу українського товариства — «Жіноча Громада». На відкриття прибули: президент Буковини граф Меран, Митрополит Буковини — Репта, бурмистр Черновець — барон Фірт, парламентарні посли — Василько, д-р Стоцький, Семака, і Спинул та поважне число панъ і панів.

«Жіночка Громада» — є велика українська жіноча організація, до якої належить більше 200 членів-жінок. Це товариство одержує на свої гроші бурсу, в якій вчиться, живе й дістає обід 40 дітей. «Жіноча Громада» завела також школу шиття і має свою робітню дамського убрання, в котрій працює 30 робітниць.

Вироби «Громади» розходяться по свій Австрії і ціняться дуже високо.

Тепер оце се товариство улаштувало виставку, яка відкрилася дуже урочисто.

На запросини товариства, на чолі якого стоїть пані віцемаршалкова Смаль-Стоцька, віцемаршалок виголосив до присутніх гарну промову, зазначивши ту велику ролю, яку має Українська «Жіноча Громада» й подякувавши великих гостей за їх ласкаве прибуття й зацікавлення цією виставою.

На се відповів начальник краю — граф Меран, що прийшов радо на відкриття гарної української вистави, «бо вона є не тілько ділом штуки, а й важною економичною справою, що дає селянам кілько тисяч заробітку й осушує не одну селянську сльозу». Згадавши ще, що вироби українського домашнього промислу славні на всю Австрію, начальник краю запевняє, що буде завжде допомагати товариству, що прегарні вироби дають світові знати, «що ось то тут на далекім сході проживає нарід, який славиться своєю дбайливістю й красою своєї штуки».

Гості оглядали виставу й були дуже задоволені нею.

Архитектурні пам'ятки.

Д й Агроном Володимир Яблоновський у Змієві одгукнувся на заклик д. Є. С—ка („Сніп" ч. 2) в справі заховування українського архитектурного стіля й подав до нашої редакції велику фотографію стародавньої української церкви у селі Черкаський-Бишкінь, (Харьк. губ., Змієвськ. пов.). Д-й Яблоновський звертає увагу знавців, що старі церкви в українському стилю є ще в слободі Скрипаях—одна церква і в сл. Лимані—2 церкви. Кожна церква з однією банею, дзвінниця окремо. Треба-б поспішити сфотографувати сі церкви, щоб їх не постигла звичайна доля наших архитектурних пам'ятників.

Жертви на пам'ятник шевченкові.

До Редакції „Снопа" на збудування пам'ятника Т. Шевченкові у Київі надійшли такі жертви: 1) Від д-я К. Фінгергут—5 руб. 2) Від гуртка: Я. Х., Л. Х., Д. Х., И. З. і А. М.—1 руб., разом—6 руб., з попереднім (6 р. 85 к.)—12 руб. 85 коп.

Книги, надіслані до Редакції:

Т. Осадчій. Українське Селянство та його історічна доля. Історіко-статистична розвідка ц. 20 к. Київ 1912 р.

Б. Грінченко. Без хліба. Оповідання. Видавництво „Вік" № 34, третє видання. Київ 1912 р. ц. 3 коп.

Б. Грінченко. Хата, оповідання. Видавництво „Вік" № 35. Четверте видання, Київ 1912 р. Ціна 5 коп.

Листування редакції.

В. П. Д. К. Бич-Дубенському. „Наші музичні справи" (рецензія на твори Сениці) буде видруковано у слідуючому числі.

Д-й Фанько у Київі. Чом не пишете? Ми скучили.

Д-й О. Мицюк. «Про переселення» незабаром розпачнемо друкувати.

Д-й А. Нагорний у Слав'янському. Зшиток віршів засилаємо рекомендовано згідно з Вашим бажанням.

Редактор М. Біленький. Видавець М. Міхновський.

ОГОЛОШЕННЯ.

Приймається передплата на 1912—1913 шкільний рік

НА УКРАЇНСЬКИЙ ПЕДАГОГИЧНИЙ ЖУРНАЛ

„СВІТЛО"

другий рік видання.

Журнал призначається для сем'ї і школи і виходить раз на місяць (всього 9 книжок, кожна розм. од 5 до 6 аркушів) по такій програмі:

1) Статті що до теорії виховання і народньої освіти. 2) Ознайомдення з усякими питаннями виховання і практичне пристосування їх до шкільного й семйового життя. 3) Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти. 4) Сьогочасне становище народньої освіти, школи і народнього учительства на Україні. 5) Хроніка діяльности всяких просвітніх, педагогичних і наукових товариств. 6) Огляди педагогичних російских і закордонних журналів. 7) Твори красного письменства. 8) Бібліографія.

В журналі „Світло" за перший рік взяли участь своїми писаннями такі співробітники: С. Бердяєв, С. Василенко, С. Волох, П. Воронін, † Я. Гетьманчук, М. Грінченко (Загірня), Дніпрова Чайка, Д. Дорошенко, С. Єфремов, Т. Згоральський, П. Канельгородський, Н. Кибальчич, В. Куц, Людомир П., З. Мірна, Он. Мусієнко, Гр. Наш, М. Невада, К. Оберучев, Сергій Павленко, Л. Пахаревський, Д. Пісочинець, Провінціал, Я. Савченко, Гр. Сьогобочній, М. Рубакин, Ол. Русов, С. Русова, С. Сірополко, Ів. Спілка, Ів. Стешенко, Я. Стороженко † А. Тесленко, П.-Є.-Т-ро, Ф. Тусін, В. Чепелянський, Я. Чепіга, С. Черкасенко, С. Шелухін, † Гр. Шеретюк, С. Шохор-Троцький, † Р. Якубовський.

Журнал „Світло" починає виходить з сентября. Передпл. на рік 4 карб., за кордон 5 карб.

Передплата приймається в конторі „СВІТЛА", у Київі В.-Володимирська 93.

Передплачувати „Світло" можна ще у Київі: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8; 2) в книгарні Л.-Н. Вістника, В.-Володимирська 28; в крамниці „Час", Театральна пл. 48; в Харькові, в Українській книгарні, Рибна 25; в Полтаві, в книгарні Г. Маркевича, ул. Котляревського; в Одесі: 1) книгарня „Діло", Конна 11; 2) книгарня „Просвіта" Ніжинська 53.

Редактор-Видавець **Л. ШЕРСТЮК.** 3—1

Харьків. Друкарня «Печатное Дѣло», Конторська в., Клещевській—3.